

1

Hraju jenom divadýlko?

Rozplácla jsem se na koberci ve školní uniformě, kostkované sukni a proužkované košili. S bleděfialovou kravatou uskřípnutou pod loktem jsem byla ještě víc omezená v pohybu. Tvář mě po pádu bolela a hlava mi třestila. Chvilí trvalo, než se ke mně vrátily zvuky v místnosti. Slyšela jsem, jak holky vřískají, a potom hlas, který je umlčel.

Pomalů se přibližovaly kroky.

Byla to naše učitelka Wrightová.

„Vstaň!“

Už podruhé v tomto týdnu jsem ve škole omdlela. Studovala jsem prvním rokem internátní školu v Anglii. Byla jsem malá, hubená jedenáctiletá holka s utaženým culíkem, na očích brýle s růžovo-fialovými obroučkami. K normálnímu stresu, že si musím zvykat na novou školu a taky že jsem poprvé z domova, se přidružily migrény. Strašlivé migrény. Týden a něco před klasifikačními zkouškami mě už hlava bolela tak děsně, že jsem se stěží udržela na nohou. Na ošetřovně mi sestra dala nějaký prášek,

studený obkládek na čelo a poslala mě zpátky do třídy. Když se mi později zamotala hlava a já omdlela, poslali mě na středisko na vyšetření. Diagnóza: leze na mě chřipka.

Chřipka se ale nekonala, já zas začala chodit na vyučování a znovu jsem omdlela. Vzali mě k dalšímu doktorovi, který usoudil, že jde o psychický problém. Za všechno může stres. Vinu nese skleníkové ovzduší školy v St Keyes, v té odlehlé bažinaté končině Britských ostrovů, kam přicházejí dívky ze všech koutů světa, aby získaly klasické vzdělání a na mikroskopické úrovni mezi sebou navzájem soutěžily absolutně ve všem – ve školních znalostech, společenském chování, hudebním nadání, dokonce i v tom, která má úhlednější písmo. Školní heslo *Důvěra, povzbuzení a vzájemný respekt*, které nám až k uzoufání neustále vtloukali do hlavy, sotva mohlo ten tlak zmírnit.

Doktor prohlásil, že jsem vystresovaná z množství učiva a blížícího se termínu zkoušek, a doporučil mi klid a odpočinek. Poslechla jsem ho – alespoň potud, jak to bylo pro studentku v St Keyes možné. Strávila jsem celý víkend v posteli a moje kamarádky se mnou na střídačku probíraly učení a pomáhaly mi s opakováním. Zkoušky měly být už za necelé dva týdny a podle jejich výsledků se hodnotilo zvládnutí ročníku, takže i když moje tělo odpočívat mohlo, moje hlava si to dovolit nemohla. Proto jsem se rozhodla, že zase začnu chodit na vyučování.

Toho sobotního rána jsem se chystala jít do školní kaple, ale zase se mi udělalo slabo. Znovu jsem zašla za sestrou, ta mi dala prášek, přilípla ten nesmyslný chladivý obkládek na čelo a řekla, ať prý nezmeškám výuku. Hlava mi třeštila k zbláznění a já do třídy vcházela s pláčem.

Měla bych nejspíš ještě předeslat, že migrény pro mě nebyly nic nového – mám je od nepaměti. Ne že bych si ale na ně už

zvykla – na pocit, že vám někdo do mozku vráží nůž, se zvyknout nedá. Trpím totiž onemocněním, které se jmenuje hydrocefalus, což je nadbytek mozkomíšního moku. V důsledku toho jsem už jako dítě absolvovala řadu operací, které měly zajistit jeho správný odtok – naposledy mě operovali, když mi bylo sedm. Nadbytek této tekutiny způsobuje zvýšení tlaku v mozku a výsledkem je nesnesitelná bolest: člověk má pocit, že mozek naráží na lebku, a ty nárazy neustávají, *buch, buch, buch... bum, bum, bum*, jako kdyby se snažil prorazit si cestu z hlavy ven, uniknout jako zvíře, které neustále útočí na mříž klece, do níž ho zavřeli.

* * *

To dopoledne jsme měly přísnou a upjatou učitelku Wrightovou, jednu z nejstarších ve sboru. Byla to vysoká kostnatá ženská s utrápeným obličejem a na krátko ostríhanými bílými vlasy. Jakmile jsem vešla do třídy, pokárala mě, že jdu pozdě, a řekla, ať se posadím. V lavici jsem si položila uslzený obličej na zkřížené paže a doufala, že migréna povolí, až prášek zabere. Jenže bolest a tlak v hlavě byly čím dál horší.

Rozplakala jsem se a jedna kamarádka se dovolila, jestli by mohla zajít do mé skříňky a přinést mi polštářek. Sama jsem si ho vyrobila při ručních pracích, byl modrý a na přední straně jsem ho ozdobila červenou třešní. Kamarádky věděly, že si ho o přestávce často dávám pod hlavu. Tentokrát mi ale nepomohl a já plakala dál. Asi jsem vzlykala moc nahlas.

„Michelle, je nemožné, abych vykládala látku, když děláš takový rámus,“ řekla Wrightová. „Nemůžeš být potichu?“

Mně se ale nepodařilo dostatečně ztišit a ona mi poručila, ať odejdu ze třídy. Vstala jsem, najednou se mi udělalo slabo a já

cítala, jak se mi podlamují nohy. Došla jsem však až ke dveřím, otevřela je – a v tu chvíli jako by mě opustila veškerá energie. Zhroutila jsem se přesně na práh mezi učebnou a chodbou a na zlomek vteřiny ztratila vědomí. Když jsem se probrala, nedokázala jsem zaostřit a nevěděla jsem, co se stalo. Cítala jsem, jak mě ostrý koberec škrábe do tváře. Slyšela jsem, jak děvčata ve třídě křičí.

„Nic jí není,“ řekla Wrightová nevzrušeně a já si v té chvíli, navzdory svému stavu, pomyslela, jak chladná, jak hrozitánsky bezcitná musí být. „Jen nám tu hraje divadýlko. Michelle, vstaň, přestaň se tak hloupě předvádět! Vůbec to není vtipné!“

Tak já jen hrála divadlo? Kdykoli jsem svým nářkem a pláčem obtěžovala rodiče, bála jsem se, že si to budou myslet. Nestála jsem o nějaké zvláštní zacházení. Nerada jsem někomu přidělávala starosti. Kam až moje paměť sahá, žili všichni v mém okolí pořád v obavách, byli ze mě nervózní a ustaraní. Prý jsem byla neklidná už jako miminko, pozdě jsem začala sedět a ani jsem se nenaučila lézt. V Hongkongu, kde jsme tenkrát žili, se o hydrocefalu moc nevědělo, a pokud šlo o léčbu, neměli doktoři skoro žádné zkušenosti. Nejběžnější způsob terapie bylo zavedení shuntů neboli „trubiček“, jak jsem jim jako dítě říkala, kterými se tekutina odváděla z lebky do břicha. Jenže v Hongkongu ty trubičky nezavedli správně, já z toho měla infekce a otravu krve a navíc mi po nich zbyly pooperační jizvy křížem krážem po celém břiše a na hlavě. Ani léky nebyly o moc lepší. V nemocnici mi začali říkat Barney podle figurky fialového tyranosaura z dětského televizního seriálu, protože pokaždé, když na mně zkoušeli nějaký nový lék, jsem se celá zbarvila dofialova. Nakonec se mnou rodiče odletěli do Los Angeles, kde mi na neurochirurgii fakultní nemocnice stanovili správnou diagnózu a ujali se mě,

jenže z toho byly další operace, částečně i kvůli tomu, aby se napravily špatné předchozí zásahy. Ve svých sedmi letech jsem měla za sebou sedm operací.

* * *

„Michelle. Prosím tě, vstaň!“

S námahou jsem ze sebe vypravila jen dvě slova: „Já nemůžu.“

Wrightová na mě mluvila dál, jako bych byla schopná odpovídat, jako kdyby ty mdloby byla jenom nějaká hra a ona si byla jistá, že v ní prohraju.

„No, tak se aspoň překul a uхни ze dveří,“ pokračovala. „Připravuješ totiž třídu o vzácný čas. To jsi opravdu tak sobecká?“

Jednu nohu jsem měla položenou tak, že se nedaly zavřít dveře, a tahle polovičatá pozice – ani otevřeno, ani zavřeno – ji zřejmě rozčilovala stejně jako moje nehybné tělo.

„Ležíš mezi dveřmi, Michelle. Už to říkám naposled. Vstaň a přestaň dělat scény!“ Každé slovo vyslovila zvlášť a s důrazem, jako by stálo na konci věty, jedno přesvědčivě, druhé jedovatě, všechna však poklidným tónem, aby snad sama nevyvolala nějakou scénu.

Neodpovídala jsem.

„Michelle, tohle je poslední varování. Jestli se nepohneš, tak tě odtáhnu.“

Bez nejmenšího zaváhání ke mně došla, sehnula se, hlavu mi odstrčila na stranu rukama, tělo odšoupla nohou, pak mě vzala v podpaží a odtáhla dál do chodby ústící do vestibulu té mimořádně krásné schránky věd a umění v St Keyes: budova výběrové školy vypadala jako zámek a na jejích rozsáhlých pozemcích bylo dokonce jezírko s bílými labutěmi a hrozně ponurá kaple.

Tomu, aby škola byla v perfektním stavu a její akademická pověst nenapadnutelná, byla věnována láskyplná péče a na to se neúnavně sháněly peníze. V té chvíli jsem ale na nic z toho ani nepomyslela, jen jsem si uvědomovala, jak mě koberec škrábe do tváře a jak jsem zoufalá, protože nedokážu promluvit ani nějak jinak dát najevo, jak se cítím. A přemýšlela jsem jen o jednom: *Takovéhle to asi je, když je člověk mrtvý. Nebo ještě něco horšího: když se stane nepotřebnou věcí, která se odloží jako pytel odpadků na kraj chodníku.*

Převrátila jsem se na bok, protože jedine v téhle poloze bylo bušení v hlavě trochu snesitelnější, a hlavu pevně sevřela v pažích, aby mi do očí nešlo prudké světlo a abych si chránila uši před nesnesitelným hlukem. Slyšela jsem, jak Wrightová telefonem ve třídě volá sestru. V tu chvíli zazvonilo a spolužačky se vyhrnuly na chodbu – některé mě jenom obešly, jiné se zastavily, aby se přesvědčily, jak mi je.

„Okamžitě se všechny vraťte!“ hulákala Wrightová. „Nedovolila jsem vám jít ven – zůstaňte ve třídě!“

Na chvilku jsem otevřela oči a zahlédla ten výraz dívky, která právě žádala o dovolení, aby si před další hodinou mohla odskočit. Dívala se na mě smutně a s velkým soucitem. Na takové pohledy jsem byla zvyklá, ale celé dětství jsem se usilovně snažila, abych se jim vyhnula. Zavřela jsem oči, abych neviděla, jak na mě zírá.

„Dobrá, ale pospěš si!“ řekla Wrightová netrpělivě. Obešla mě a pak si ke mně klekla. Zavál ke mně její pronikavý parfém. „Víš,“ ztlumila hlas, abych ji slyšela jenom já. „Je mi jasné, že se chceš vyhnout zkouškám a myslíš si, že když budeš předstírat tyhle záchvaty, nebudeš je muset dělat, jenže na to ti nikdo neskočí. Tyhle dramatické scény tě před nimi nezachrání.“

Důvěra

„Já to ale nehraju,“ vykoktala jsem. Chtěla jsem toho říct mnohem víc, ale bylo mi tak slabo, že jsem další slovo ze sebe nevypravila.

„Podívej,“ pokračovala učitelka, „jestli se nám teď přiznáš, žes to všechno jenom předstírala, nic z toho nebudu dělat, ale jestli v tom budeš pokračovat – a my určitě zjistíme, žes to jenom hrála – budeš mít vážné potíže, Michelle.“

Povzbuzení

Kdyby moje přiznání způsobilo, že by polevila ta děsná bolest, slova by se ze mě hrnula rychleji, než bych si je dokázala rozmyslet. Nepřála jsem si nic jiného než vyskočit a prohlásit, že to byl jen vtip.

Wrightová pokračovala ve výslechu způsobem, který mi začínal připomínat metody používané na válečné zajatce nebo zatvřelé kriminálníky, aby z nich vyšetřovatel dostal doznání. „No, jestli jsi tak nemocná, tak to zřejmě budeš muset celý ten týden volna zůstat v posteli. Copak máš v plánu dělat o prázdninách?“

Měla na mysli týdenní prázdniny, které v naší škole bývaly uprostřed druhého trimestru, hned po zkouškách. Měla jsem v úmyslu jet s rodinou své nejlepší kamarádky Annabely do Francie. Annabela byla zábavná, společenská a chytrá a během školního roku si získala všeobecnou oblibu. Rychle jsme se spřátelily, což mi po přechodu na novou školu pomáhalo překonat pocity osamění. Měla nesoutěživou a otevřenou povahu, a to bylo v St Keyes vzácné – začínala jsem si totiž uvědomovat, že

přátelské vztahy jsou tu prchavé a že děvčata se navzájem s chutí pomlouvají, když si myslí, že jim to přinese popularitu.

Jen jsem Wrightové svoje plány odhalila – „Pojedu s Annabelou a její rodinou do Francie“ – okamžitě jsem si uvědomila, že jsem udělala chybu. Tahle informace jí přišla náramně vhod, na něco takového čekala.

„Ale jestli jsi tak hrozně nemocná, Michelle, nemůžeš takovou cestu podniknout. Do které třídy chodí Annabela? Zavolám její matce a řeknu jí, že bys to nezvládla.“

Vzájemný respekt

Wrightová tak bezděky přišla na důvod, proč jsem doma neřekla nic o tom, že se moje bolesti hlavy v průběhu času stále zhoršují. Chtěla jsem si jako normální holka užít normální školní rok i prázdniny. Rodičům jsem se většinou se vším svěřovala. Na tátu jsem se vždycky obracela jako na prvního, kdykoli mi bylo smutno nebo mě něco rozčililo či rozrušilo. Pokaždé mě pozorně vyslechl, poradil mi a uklidnil mě. Své zdravotní problémy jsem s ním ale nikdy neprobírala. Taky se u nás doma nikdy nemluvílo o tom, že mnoho let před tím, než jsem se narodila, přišel o své první dítě, sedmiletého Michaela. V hongkongské nemocnici mu omylem vstříkli příliš velkou dávku draslíku. Tahle mlčky přecházená událost mi dramaticky komplikovala život, o to víc, že na rozdíl od jmen mých sourozenců, moje jméno mě s ním spojovalo a neustále mi ho připomínalo. Proto jsem se tátovi nikdy nechtěla svěřovat s něčím, co by mu mohlo přidělavat starosti. Už si toho prožil dost. A kromě toho, pro mě samotnou by jakákoli zmínka o zdravotních potížích měla za následek nová vyšetření,

další návštěvy lékařů a v nejhorším případě nemocnici. A tam jsem se nechtěla vrátit za žádnou cenu.

Wrightová už držela v ruce mobil. „Okamžitě volám Annabelině matce...“

V téže chvíli dorazily dvě zdravotní sestry, pomohly mi na nohy, pomalu mě odvedly do ložnice na druhém konci budovy a uložily do postele. Zabořila jsem hlavu do polštáře a bušení v hlavě začalo trochu polevovat, ale úplně nezmizelo. Po třech dnech mě přestěhovali na marodku, kde jsem si v hrozných bolestech poležela další čtyři dny: nemohla jsem jíst, neudržela jsem nic v žaludku a potácela se mezi vědomím a bezvědomím.

Pak přijela maminka. Na tohle se dobře pamatuju. Jakmile jsem uviděla její tvář, vyrazil ze mě strach, který jsem dosud potlačovala, v záplavě slz. Vrhla jsem se jí kolem krku a konečně jsem si dovolila dát najevo svoje obavy a znepokojení. Moc jsem toužila svěřit se rodičům se vším, čím jsem si prošla, ale na druhou stranu jsem nechtěla, aby kvůli mně letěli přes půl zeměkoule. Díky jejímu příjezdu jsem si uvědomila, že jsem je o to vůbec nemusela žádat, že by prostě stejně některý z nich přiletěl. Ukonejšilo mě vědomí, že se o mě maminka postará, všechno za mě rozhodne a bude jednat v mém nejlepší zájmu. Mohla jsem zase být dítětem, zbavila jsem se nutnosti snažit se posuzovat a hodnotit symptomy a tajit bolesti hlavy. Už jsem nemusela být silná a předstírat, že mi nic není.

Sestry mi začaly balit oblečení a věci a mamka mi pomohla vstát – poprvé za tak dlouhou dobu jsem se dostala z postele! Když jsem se posadila a spustila nohy na zem, znovu mnou projela silná bolest. S maminčinou pomocí jsem vyšla ze školních vrat, nasedla do taxi a učitelka, která mamku doprovázela po škole, na mě bujaře zavolala: „Tak nashle v pondělí!“

Do pondělí zbývaly jen dva dny. Opravdu mi do té doby bude líp?

V autě jsem si lehla na zadní sedadlo, dala mamce hlavu do klína a okamžitě usnula. Probudila jsem se až druhý den ráno v posteli rodičů v jejich londýnském bytě. Podle toho jsem poznala, jak vážný můj stav mamince připadal: když jsem byla malá, spát s rodiči v posteli bylo pro mě něco velmi výjimečného a uklidňujícího, asi jako pro každé dítě. Ale to mi dovozovali, jenom když jsem byla opravdu hodně nemocná.

Rozhlédla jsem se po místnosti, ale mamka tam nebyla. A ještě něco chybělo: migréna. Tak možná jsem opravdu nepotřebovala nic jiného, než se pořádně vyspat doma v posteli. *Možná budu přece jenom v pořádku.* To bylo příjemné pomyšlení, než jsem si uvědomila, že to taky znamená, že moje nemoc není nic vážného. Že je to snad opravdu jenom stres ze zkoušek, nebo že si něco namlouvám. Bude těžké dokázat, že jsem to celé jenom nehrála. Možná se budu muset vrátit do školy a té děsné Wrightové se omluvit.

Rozhodla jsem se, že se posadím – tenhle pohyb totiž způsobí, že se tlak tekutiny v hlavě změní. Jestli jsem opravdu nemocná, bolest se vrátí. Pomalu jsem se vzepřela rukama, zvedla slabé tělo a opřela se zády o pelest – a v té chvíli se jako blesk migréna vrátila a s ní i silné rozrušení.

Do ložnice vstoupila maminka s miskou domácí polévky. To mi přineslo jistou úlevu, ale jen do chvíle, než jsem si všimla, a to nebylo nic těžkého, že se samou starostí dostala do stavu, který mi byl až moc důvěrně známý: hysterie. Přecházela po pokoji sem tam a nakonec se usadila k notebooku a já věděla, že na internetu zuřivě hledá odpovědi na otázky ohledně mého zdravotního stavu. Mamka je hodně vitální, chvílku klidně neposedí,

což možná souvisí s jejím dětstvím v Singapuru, které měla podobně drsné jako Popelka – plné těžké práce a péče o mladší sourozence. Hned jsem se ji snažila uklidnit, aby nedělala žádná ukvapená rozhodnutí, ujišťovala jsem ji, že je to jen přechodná fáze a že mi bude brzy líp.

Viděla jsem ale, že vůbec nemá cenu s ní diskutovat. Když si něco vezme do hlavy, nemá smysl jí to vymlouvat. Je umíněná a tvrdohlavá. A navzdory tomu, že vždycky hlásala, že ženy se mají chovat „jako dámy“ a být „poddajné“, kterážto názory jí evidentně vstúpili její čínští rodiče a celá čínská kultura, sama je velmi přímočará a ani trochu poddajná, zejména teď, když se ocitla v roli matky-ochranitelky. Její známí ji považují za dost svéráznou osobu, ale ona je ve skutečnosti spíš domácí typ a společenské styky nevyhledává. Pokud někdy pro příbuzné a nejbližší přátele organizuje třeba slavnostní večeři, dokáže dělat divy. To je její způsob, jak dát najevo lásku a oddanost. A tak se chová i k vlastní rodině: vždycky nám vařila domácí stravu, rozvážela nás všechny autem, kam kdo potřeboval, stále měla na zřeteli veškeré moje i bratrovy potřeby.

Mamka prostě vyjadřuje lásku činy, nikoli slovy. Já ale už několik posledních měsíců, od vánočních prázdnin v Thajsku, potřebovala výslovnější ujištění. Tenkrát totiž jsme celá rodina byli uvězněni na lodi a museli čekat, až skončí strašlivé tsunami. Pak teprve jsme mohli přistát a viděli na rozblácených cestách mrtvá těla a slyšeli nářek zoufalých příbuzných. Mamka nám dětem nakázala, abychom si zakryli oči a nedívali se. A když jsem se krátce nato vrátila do Anglie do školy, začala jsem vyžadovat, aby každý rozhovor s rodiči končil slovy „mám vás ráda, máme tě rádi“, a pokud jsme na to zapomněli, okamžitě jsem jim zavolala znovu. Tahle téměř obsedantní potřeba vyjadřovat

lásku i slovy, nejen činy mamku uváděla do rozpaků. Vyrostla ve střízlivé čínské kultuře, kde se na děti hledělo jako na budoucí pečovatele o rodiče. Byla naším zdrojem síly a opěrným pilířem, ale jen vzácně dávala najevo své city nebo se zmínila o svých potřebách. Na prvním místě pro ni byla rodina. Podle jejího způsobu uvažování přýští láska z každého činu, kdežto slova jsou jen slova.

„Proč po mně chceš, abych ti to říkala? Samozřejmě že tě mám ráda. *Cožpak to není jasně?*“ říkala nervózně. „Mně moje vlastní matka v životě neřekla, že mě má ráda, a já ti to přece řekla včera, tak proč by to dneska mělo být jinak?“

Zatímco jsem o tom vsedě v její posteli přemítala, ona obvolávala místní nemocnice a nakonec zavolala tátovi do Hongkongu, aby s ním probrala různé možnosti. Bylo rozhodnuto, že odletíme do Los Angeles, kde byla uložena veškerá zdravotní dokumentace z mé poslední operace v sedmi letech a kde také byl onen neurochirurg, který poprvé správně diagnostikoval moje obtíže, když mi bylo něco přes rok, a léčil mě. Los Angeles? To mi připadalo přehnané a hrozně ukvapené.

„Nesmíme ztrácet čas,“ prohlásila mamka neústupně. Ani ne za hodinu jsem s ní seděla na zadním sedadle dalšího taxi s hlavou položenou v jejím klíně a mířily jsme na letiště. Pokud jsem se ovšem chtěla dostat do letadla letícího do Ameriky, musela jsem předstírat, že jsem zdravá. Kdyby totiž na mně bylo jen trošku znát, že mi není dobře, nepustili by mě na palubu. Tohle mamka moc dobře věděla. Než se vdala, pracovala jako letuška.

Cestou k letadlu jsem nasadila úsměv a tvářila se, že jsem naprosto v pořádku (tohle jsem už měla slušně nacvičené), ale stejně jsem si při té dlouhé cestě k východu občas musela na chvíli sednout a odpočinout si. Jakmile jsem byla v letadle, opřela

jsem si hlavu o ledově studené okénko a usnula. Pak se mamka personálu svěřila, že letím do Los Angeles na léčení, a oni mi našli řadu prázdných sedadel, kde jsem si mohla lehnout, a dali mi polštář a deku. Probudilo mě až drncání při přistání. Byli jsme na místě.

2

Jak jsem se tady zase ocitla?

Zmateně jsem se rozhlédla po parkovišti fakultní nemocnice v Los Angeles a pocítila úzkost. Nohy se mi třásly, nejspíše jsem vykročila, zakopla, a než mě mamka stačila zachytit, odřela jsem si koleno o studený beton. V následujících pár minutách se kolem mě shluklo plno lidí, zvedli mě na pojízdná nosítka a vezli dovnitř.

„Pamatuješ se na pana doktora Alfidereze?“ zeptala se maminka.

Snažila jsem se rozpoznat jeho tvář. „Kde je pan doktor Bentley?“ Toho jsem si pamatovala a byla jsem na něj zvyklá.

Prudká světla v pohotovostní ambulanci mou bolest hlavy ještě zhoršila. Stočila jsem se na boku do klubíčka a zaujala obvyklou pozici – sevřela jsem hlavu mezi ohnuté paže, a tak si zakryla oči před světlem a zacpala uši před hlukem. Vozík nekonečně dlouho drkotal průchody a chodbami a já celým tělem vnímala vibrace způsobené otáčením koleček.

Když jsem se osmělila a pootevřela oči, vyděsil mě zmatek a chaos vládnuoucí kolem mě a zachvátil mě pocit opravdového

strachu a paniky: na losangeleské magistrále došlo k hroznému střelbě a všude kolem leželi ranění. Stěny byly pocákané krví, na podlaze krev rozježděná kolečky vozíků. Lidé se mezi sebou hádali, opilci si vedli své řeči, všude jen samé drama a napětí, jako v nějakém strašidelném hororu, přesně tom typu filmu, na jaký jsem se nikdy nesměla dívat. Sestry se mě snažily uchránit před pohledem na zvratky, moč a výkaly, které naplňovaly vzduch tak odporným zápachem, že jsem měla co dělat, abych svoje tělní tekutiny udržela.

Soustředila jsem se na to neosobní, sterilní nemocniční prostředí, které mi bylo z minulosti dobře známé – kde se kolem vás lidé neustále hemží, štouchají a rýpají do vás a vůbec se chovají, jako byste ani nebyli lidská bytost. Ležela jsem na pojízdných nosítkách, sestry si přes mou hlavu podávaly nemocniční papíry, jak si mě předávaly jedna druhé, popojely se mnou o kus dál a pak mě zase někdo další vezl po dalších chodbách. Upadla jsem do pasivního nemocničního já: ostřílená pacientka, která ví, že jakmile zazní „cé té“ nebo „magnetická rezonance“, odvezou ji do místnosti připomínající vězeňskou kobku. Uzavřená mezi čtyřmi stěnami se budu cítit hrozně sama.

Už jako malá jsem podstoupila tolik vyšetření na CT a MR, že jsem je považovala za součást života stejně jako pravidelné lékařské prohlídky. Nikdy jsem si na ně však nezvykla, vždycky jsem prosila, aby u mě mohla být maminka, a když jsem někdy opravdu moc vyváděla, dovolili jí, aby se mnou zůstala. Držela mě třeba zlehka za chodidlo, jenom abych cítila, že je u mě. Většinou jsem to tam ale s tím kterým přístrojem musela protrpět sama. Obzvláště ten na magnetickou rezonanci mi připadal jako hotový mučící nástroj – v tunelu jsem byla paralyzovaná obrazně i doslovně, sama s myšlenkami, o něž

jsem vůbec nestála. Pár centimetrů od obličeje jsem měla kruh, který mi znemožňoval jakýkoli pohyb, a když mě zasunuli dovnitř, bojovala jsem s klaustrofobií. Hlas uvnitř tunelu donekonečna opakoval: *Nehýbejte se. Nehýbejte se. Za žádných okolností se nehýbejte.* Kdybych se pohnula, trvalo by vyšetření dvakrát tak dlouho. Kromě téhle nucené izolace přístroj navíc nabízel strašidelný zvukový doprovod: nepřetržité hlasité bušení a tlukot.

Jak jsem se tady zase ocitla?

Výsledky přišly brzy. Ukázalo se, že mi nic nechybí, a já se začala tiše modlit, aby aspoň něco nebylo v pořádku – jinak by to znamenalo, že jsem mamku nechala trmácet se z Hongkongu do Anglie a pak ještě do Los Angeles kvůli prachobyčejnému bolení hlavy.

Ležela jsem na nosítkách v čekárně a na druhém konci maminka o něčem diskutovala s doktorem. Pak mi řekli, že se ještě o něco pokusí. *Že mě budou operovat jen tak pro každý případ. A okamžitě.* Začínala další jízda na emocionální horské dráze.

Přitiskla jsem k sobě Poga, plyšáka od maminky, kterého jsem si s sebou vzala ze školy, aby mi dělal společnost, rozloučila se s mamkou a snažila se nevidět strach v jejím pohledu. Věděla jsem, že tam bude muset několik hodin o samotě čekat, a zabořila jsem obličej do Pogova měkkého kožíšku. Potom mě vezli dalšími chodbami a halami, až jsem přes košili ucítila chladný závan, jak se otevřely dveře na operační sál. V posledních čtyřech letech jsem žádné operace neprodělala, a tak jsem už zapomněla na ten pocit, když se kolem mě shluknou doktoři a sestřičky, sundají postranice pojízdného lůžka, zvednou mě na prostěradle a přenesou na stůl. Podívala jsem se do reflektorů, které mi svítily do očí, a na přístroje, které mě měly udržovat při životě. Dech

se mi zrychlil, nervozita stoupala, toužila jsem vyskočit a utéct, ale to už si chystali injekci, která mě zklidní, a pak mi nasadí masku.

* * *

Někde v dále, jakoby v mlze, jsem slyšela, jak někdo počítá pozpátku od deseti, tělo mi těžklo a těžklo a pak se moje vědomí propadlo do nicoty.

* * *

Všechno mě bolelo. Celé tělo mi prostoupila tupá bolest, a když jsem se snažila otevřít oči, nedovolila mi to. Zase jsem byla v nějakém nemocničním pokoji, pomalu se probírala a u postele seděla ošetřovatelka a moje mamka. Díkybohu učinila správné rozhodnutí, že mě vzala do nemocnice. Moje trubička – shunt, který odvádí tekutinu z mozku – se zlomila. Tak trochu jsem tušila, co to způsobilo, ale nahlas jsem to neřekla. Před pár měsíci v Hongkongu jsem si hrála se sousedovic chlapečkem – bylo to ještě batole, sotva něco přes dva roky – a on mě uhodil do krku. Zatočila se mi hlava, ale hráli jsme si dál a já si namlouvala, že se nic nestalo. A pak asi za týden někdo zazvonil u dveří, já se otočila, že dojdu otevřít, a najednou jsem na chvíli přestala vidět. První, co mě napadlo, bylo, že to má něco společného s mou trubičkou. Možná se při té ráně zlomila. Prstem jsem si přejela po krku podél ní, jak mě to naučili („To poznáš, kdyby se zlomila, protože bys ucítila ostrou hranu...“), ale nic jsem necítila, nena-
hmátla jsem žádný zlom. Jenže jak se ukázalo, zmýlila jsem se.

„Bolí to?“ zeptala se sestřička.

Strašlivě. Před maminkou se mi to ale přiznat nechtělo. Viděla jsem v jejích očích paniku a ve tváři vyčerpání. Bylo mi jasné, že celou noc byla vzhůru a čekala na výsledek operace.

Usmála jsem se na ni, abych ji uklidnila.

„Běž si odpočinout, mami,“ řekla jsem. „Já si ještě zdřímnu.“
Spánek byl to nejjednodušší řešení.

* * *

Zotavování po břišních operacích je děsné. Teprve když vám říznou do mezižeberních svalů, si uvědomíte, jak často je používáte – když se chcete posadit, když stojíte, chodíte, pro něco se natahujete nebo kašlete. Nejhorší ze všeho je kýčání. Kdykoli jsem vykřikla, napomenula mě sestra, abych se nehýbala, a obložila mě polštáři.

Každý den na jednotce intenzivní péče neboli jipce mi přinesl nový úkol: cvičit, i když mi to působilo bolest, posadit se, začít chodit. Moct si zase sama dojít na záchod bylo mou největší motivací – hrozně mě psychicky ničilo, když jsem nemohla jinak než si ulevovat do mísy, i to, že mě mamka musela vždycky zvednout, aby ji pode mě mohla strčit. Tohle jsem se nikdy pořádně nenaučila, pokaždé mi museli vyměňovat povlečení, což znamenalo další bolest, protože při převlékání postele mě převalovali ze strany na stranu a tři lidé mě přidržovali, abych se neskulila. Až po pěti dlouhých dnech jsem si konečně na záchod došla sama.

Na oslavu tohoto hrdinského výkonu jsem směla odejít z nemocnice. Přesunuli mě přes ulici do krátkodobé ubytovny, která sloužila rodičům dětských pacientů a kde maminka po celou dobu mé hospitalizace bydlela. Táta se zatím v Hongkongu sám staral o mého bratra.

Každodenní kontroly pokračovaly, následovala i další vyšetření a rozbory krve a já tu možnost volně se venku procházet a jíst něco jiného než nemocniční stravu začala vnímat jako luxus a slíbila jsem si, že to už nikdy nebudu považovat za něco samozřejmého.

* * *

Toho dne, kdy jsem měla letět zpátky do Anglie a vrátit se do St Keyes, jsme měly ještě pár hodin času, a tak jsme se vydaly do města. Maminka řekla, že můžeme chodit po nákupech, dokud mi budou síly stačit. Kdypak vám někdo něco takového nabídne? Byla jsem jak puštěná z řetězu a honem začala shánět dárky pro kamarádky a spolužačky, a taky jsem si koupila pár věcí pro sebe. Byly jsme přece v Los Angeles. Prošmejdily jsme obchody, zašly si na oběd a já cítila, jak se mi vrací síla a chuť do života.

Najednou jsem si uvědomila, že je to teprve týden, co jsme pryč z Anglie. Bylo to k neuvěření, ale ve škole právě končily zkoušky, což znamenalo, že můj výlet s Annabelou by byl pořád ještě možný. Už jsme dojídaly oběd, tak jsem mamce honem začala vykládat o všem, co jsme si naplánovaly, že ve Francii podnikneme, a jak moc ráda bych tam jela. Jí se to samozřejmě vůbec nezamlouvalo – vždyť jsem zrovna prodělala závažnou operaci. Místo toho navrhla, že by do Anglie přiletěl i tatínek s bratrem a celý prázdninový týden bychom mohli strávit spolu a někde v klidu odpočívat. Chvíli jsme se kvůli tomu dohadovaly a pak maminka znechuceně vstala, že půjdeme. Odstrčila jsem židli, postavila se a celá jsem se roztřásla. Musela jsem se chytit stolu, abych neupadla.

„Mami, musím ti něco říct.“

Otočila se a podívala se na mě. Moc, strašně moc se mi nechtělo to říct, uvědomovala jsem si ale, že teď musím být upřímná. A kromě toho jsme ještě pořád byly v Los Angeles, kde se dá všechno prozkoumat a řádně vyšetřit.

„Bolí mě hlava.“

3

Je moje tělo vůbec moje?

Šly jsme dlouhou chodbou kolem řady dveří, které byly všechny stejné až na komplikované názvy medicínských specializací na tabulkách, které mému jedenáctiletému mozku nic neříkaly. Konečně jsme vstoupily do malé ordinace doktora Alfidereze, jejíž stěny byly ověšené děkovnými vzkazy, přáníčky od pacientů a zarámovanými akademickými diplomy, které měly názorně dokládat jeho kvalifikaci. Doktor byl veselý člověk s příjemným úsměvem, přivítal nás a vyzval, abychom se posadily.

Většinu toho, co vykládal, jsem nerozuměla, jak to u takových odborných hovorů bývá. Taky to bylo určeno mamince. Potom se to pokusil ve zjednodušené a zhuštěné formě vysvětlit i mně, jenže slova se měnila ve změt zvuků a ani obrázky, které mi k tomu kreslil, mi žádný smysl nedávaly. Takové hloupé čmáranice. Třeba jeho obrázek lidského srdce vůbec neodpovídal tomu, jak jsem si srdce představovala já. To jenom přispělo k mému zmatku. A proč se vlastně vůbec mluví o mém srdci?

Přestala jsem konverzaci vnímat a bavila se prohlížením výstavky děkovných lístků, když tu jsem zaslechla: „Musí se to provést okamžitě. Kdyby totiž tekutina způsobila další pokles mozku, vaše dcera by mohla ochrnout. Její mozek je už teď níž, než by měl, a mohl by tlačit na míchu.“

Ochrnutí? Tohle bylo něco nového. Z předchozích pobytů v nemocnici jsem věděla, co tohle slovo znamená. Kdykoli jsem se ocitla v blízkosti ochrnutých dětí, už jako malá jsem si střízlivě uvědomovala, že i když jsou moje potíže nezáviděníhodné, pořád se můžu normálně pohybovat, a za to můžu být leda vděčná. A i když má moje tělo všelijaké nedostatky, pořád ještě žiju.

Jak to, že po všemožných vyšetřeních hlavy, která jsem v raném dětství i teď podstoupila, ještě nikdy nikdo neřekl, že můj mozek je „níž“, než by měl být?

To by mi v hlavě nemohli udělat nějakou přepážku, aby mi ještě víc neklesal?

„Proč mi nikdo ještě neřekl, že mi mozek klesá?“ vykřikla jsem najednou. „Vždyť jste mě už tolikrát operovali – to jste ho nemohli pošoupnout nahoru, aby už nepadal? *Doprdele, já nechci ochrnout!*“

Mamka jenom zalapala po dechu. „Kde jsi proboha sebrala takové slovo?!“

„Já bych, mami, řekla, že teď máme důležitější starosti, než si dělat hlavu kvůli jednomu prostému slovu.“

„Okamžitě s tím přestaň,“ nedala se odradit. „Takhle dáma nemluví!“

Dáma?! Máma vychovaná v kultuře, kde na prvním místě stál požadavek, aby žena byla poslušná a jemná, u mě často narážela na odpor – přestože sama byla svéhlavá. Tohle byla jedna z mnoha bitev, které jsme spolu během mého dětství sváděly.

Bylo skutečně tak důležité chovat se jako dáma, když jsem se právě dozvěděla takovou hroznou věc? Jak roky ubíhaly, naše hádky vzrůstaly co do počtu i prudkosti a tátovi často nezbývalo nic jiného, než se ujmout role usmiřovatele. Na rozdíl od mé prchlivé mamky byl vždycky klidný a rozvážný.

Snad nikdy mě nic tak nerozvzteklo jako ten rozhovor o klesání mozku. Tahle novina mě napružila. Zasykala jsem doktora Alfidereze otázkami a skákala oběma do řeči, když se mi na ně snažili odpovídat. Nakonec mě vyvedli z ordinace, abych se ještě víc nerozrušovala a nepřidělávala si „zbytečné starosti“.

Jakmile za mnou zapadly dveře, jako mávnutím kouzelného proutku se objevila sestra a přesvědčila mě, abych se podrobila dalšímu vyšetření na magnetické rezonanci. A tak jsem znovu ležela v té strašné prázdné komoře a přemýšlela o tom, jak málo věcí ve svém životě dokážu skutečně ovlivňovat. Řekla jsem jen, že mě bolí hlava, a teprve když na mě doktor naléhal, jsem přiznala, že čtyřikrát nebo pětkrát do týdne, někdy i víckrát.

„Ale to by přece nemělo být,“ řekl. „To není normální.“ A pak následovaly ty řeči o klesání mozku, zmínka o ochrnutí..., a právě když jsem se pokoušela s tímto objevem vyrovnat, bylo mi odepráno veškeré rozhodování a s dalšími informacemi mě už neseznámili.

Vím, že se mě snažili ušetřit bolesti, ale také mi zakrývali pravdu. Oba okamžitě nasadili chlácholivý způsob vyjadřování a v dětské verzi mě seznámili s tím, co mě čeká. Místo o shunttech se mluvilo o trubičkách, migrény se eufemisticky nazývaly bolestí hlavy a vůbec všechny děsivé a nepříjemné skutečnosti byly překroucené tak, aby vypadaly jako nějaké nové, zajímavé dobrodružství.

Taky mi řekli, že pozitivní přístup je nade vše. Instinktivně jsem pochopila, že musím přistoupit na jejich hru, protože odpor, pláč a námitky v téhle „vážné situaci“ nebyly na místě.

Neměla jsem na vybranou, musela jsem se podřídit. Vzdala jsem to.

Po vyšetření na MR následovala další návštěva u doktora Alfidereze. „Máš v hlavičce moc tekutiny,“ řekl mi přívětivě, „tak ti dáme kolem té trubičky kovový ventil, který to bude regulovat.“

Předvedl mi, jak bude ten ventil fungovat, tedy řídit odvádění tekutiny z mozku. V ruce držel slámku, která představovala trubičku. Když bude třeba odvést tekutiny méně, ventil se přitáhne – a sevřel slámku pevněji. Když bude zapotřebí odvést tekutiny víc, ventil se otevře – a stisk povolil.

Pak mi zasadil další ránu. „Od poslední operace máš v bříšku ještě plno trubiček,“ prohodil, „takže jsme si mysleli, že bychom se tam podívali a trochu ti tam uklidili.“

Mám vůbec ještě nějakou část těla, která operovat nepotřebuje?

Abych byla upřímná, v tu chvíli mě ze všeho nejvíc trápilo, že přijdu o ten výlet do Francie. Jen pár hodin chybělo, abych sedla na letadlo do Anglie, když už jsem mamku skoro přesvědčila, že jsem natolik zdravá, abych ten výlet s Annabelou podnikla, a pak jsem se tak hloupě přiznala k migréně, zůstala trčet v Kalifornii, v nemocnici, s vyhlídkou na další operaci.

Pokusila jsem se vzít to všechno zpátky.

„Ale mě už hlava nebolí. Je to úplně pryč. Není to zvláštní? Určitě to byla jenom chvilková záležitost. No vidíš, mami – vždyť jsem ti říkala, že si kvůli tomu nemusíš dělat starosti.“

Přestože jsem jako malá chodila do dramatického kroužku, nebyla jsem zrovna prvotřídní herečka. Moje scénka nikoho

nepřesvědčila. Dala jsem se do pláče, když jsem si představila další rekonvalescenci. Právě jsem se z jedné dostala, a bylo to hrozné a pořádně jsem při tom zakusila. Konečně mě už břicho aspoň nebolelo pořád. Jenže představa, že se to všechno zase vrátí, že před bolestí nebude úniku, mi připadala nesnesitelná a krutá. Jakmile jsem si to uvědomila, vzedmul se ve mně odpor.

„Já na tu operaci nejdu. Nepůjdu. Nemůžu! Nechci!“

Doktor Alfiderez i maminka mě chlácholili. Bude to jen jednoduchý zákrok, tvrdili, a pak už tě nikdy hlava bolet nebude a všechno se vrátí k „normálu“. Já jim ale po těch osmi operacích, které jsem za svých jedenáct let prodělala, nevěřila.

Rekonvalescence bude trvat jenom tři dny, prohlásil doktor Alfiderez, a vrátím se prý do Anglie včas, abych si mohla užít prázdniny.

„Jenom tři dny? Můžete mi to slíbit?“

„Tři dny. Slibuju.“

Každý kromě mne věděl, jak to je doopravdy: nikdo se po operaci mozku nezotaví za tři dny. Jejich lež mi měla pomoci, abych sebrala odvalu podrobit se další operaci.

Tři dny...

Tak to bych snad zvládla.

Ale jak mi chtějí do mozku vstrčit tu kovovou součástku? Doktor Alfiderez mě ujistil, že mi před operací vyholí jenom čtvrtinu vlasů.

„Cože? Neopovažte se!“ vykřikla jsem, vůbec jsem se nedokázala ovládnout. „Buď budu při propuštění vypadat normálně, nebo vám to nedovolím!“

Neobyčejně klidně mi řekl: „Michelle, tohle je důležité. Hlavu ti oholíme kousek od linie, kde začínají růst vlasy, takže se to

snadno schová. A kromě toho, ty jsi tak hezká, že trocha chybějících vlasů nic neznamená.“

„Tak mi tam aspoň nechte tolik vlasů, aby se pod nimi schovaly stehy,“ smlouvala jsem. „Musím vypadat normálně. Nemůžu se vrátit do školy a vypadat jako pankáč s napůl vyholenou hlavou. Jinak na operaci nejdu.“

„No dobře,“ odpověděl doktor. „Nejsem žádný kadeřník, ale uvidím, co se dá dělat.“

„Chci, abyste mi to slíbil...“

Mamce to bylo trapné a skočila mi do řeči. „Michelle, tak už s tím přestaň. Přece o nic nejde, pan doktor má moc práce a všichni se snaží, co mohou.“

Jeden by mýsl, že zrovna ona bude mít porozumění – vyholená hlava se přece pro dámu nehodí, ne?

* * *

Než jsem se vzpamatovala, už mě s Pogem v ruce vezli zase na operaci. Pogo mi pomáhal vyrovnat se s faktem, že na operaci jde každý sám. Maminka se se mnou rozloučila, ale Poga mi naštěstí nevzali.

Chodby byly nekonečné. Vezla jsem se na pojízdném lehátku, přes mou hlavu si sestry podávaly výsledky vyšetření, jedna střídala druhou a všechny používaly dlouhá slova, která mi naháněla hrůzu, nakonec se otevřely dveře operačního sálu a já ucítila chladný závan. Místo ledově bílé, bezútěšné místnosti, na jakou jsem byla zvyklá, jsem však uviděla něco jiného. Na stěnách byli namalovaní jednorozci a rybičky.

Byl to operační sál pro děti. Nijak mě to neuklidnilo – spíš ještě víc vyděsilo. *Všechna ta roztomilá zvířátka tančí po stěnách*

místnosti, kam chodí děti umírat. Jedna sestra se mě zeptala, jestli se cítím fajn, a to tak přehnaně optimisticky jako robot, který tutéž větu opakuje tisíckrát za hodinu.

Na to neexistovala žádná rozumná odpověď, tak jsem jenom něco zamumlala. Stěží jsem popadala dech, jak jsem byla vyplašená.

„Uvidíme se za takové dvě hodinky,“ pokračovala sestra. „Teď si dej pohov.“ Chovala se, jako bych nastupovala do letadla, jako bych před sebou měla nějakou báječnou cestu. Další lži.

Zavřela jsem oči.

Nesnášela jsem, když mi podávali anestezii maskou. Měla jsem pokaždé pocit, že se udusím. Proto se mi ulevilo, když mi řekli, že dostanu injekci. Jenže když jsem oči otevřela, viděla jsem, jak se mi k obličejí rychle přibližuje maska. Začala jsem prudce vrtět hlavou, pokoušela jsem se zabránit tomu, aby mi ji nasadili.

„Nic se neboj,“ uklidňoval mě anesteziolog. „Voní opravdu moc pěkně – jako banány.“

Já banány nenávidím. Jednou jsem se doopravdy pozvracela, když jsem ucítila jejich vůni. Tohle bylo jediné jídlo, které u mě okamžitě vyvolávalo dávivý reflex. Ruce jsem už měla po stranách připoutané popruhy jako vězeň, takže mi nezbylo než před tím hnusným ovocným smradem uhýbat hlavou.

Dvě ruce mi přidržely hlavu, jiné mi na ústa nasadily masku. Zalil mě pach banánů. Ani nedokážu popsat, jak se mi z toho dělalo zle. Téměř jsem se dusila a začala jsem dýchat čím dál rychleji.

„Dýchej pomalu,“ řekl nějaký hlas.

Neměla jsem sílu se vzpouzet, plyn už začal působit. Opačkovala jsem si svou obvyklou mantru, nutila se myslet na hezké

věci, *na jednorožce a víly, jednorožce a víly, a na nějakou princeznu...*

Pozitivní myšlenky před operací mě udrží naživu, aspoň jsem si to vždycky myslela. To se sice nedá dokázat, ale já si nikdy netroufla to *nedělat*, byla jsem přesvědčená, že moje víra v ně mi pokaždé pomohla. A při usínání jsem si aspoň něčím zaměstnala hlavu. Rozhodně to bylo lepší než myslet na bolest, kterou budu cítit, až se proberu, nebo přemítat o tom, jak moc se mi stýská po mamince nebo tátovi, kterého jsem už dva měsíce neviděla.

Princezny, jednorožci, víly... Kamarádky mi už mockrát řekly, že žiju v pohádkovém světě, že jsem taková důvěřivá dobrota, až to hraničí s naivitou. Možná to způsobily právě tyhle zážitky. Místo normálního dětství, kdy bych snila o princí na bílém koni nebo se vyžívala ve strachu z kluků, od kterých bych mohla chytit nějakou nemoc, jsem měla tohle. Nemocnice. Masky na obličej. Trubičky a injekce. Na druhou stranu muset čelit nepřízni osudu je zároveň úžasně přínosné: naučíte se věřit tomu, čemu věřit chcete. Dětství, které jsem si vysnila, bylo nádherné, jako z filmu. Tak moc jsem si ho přála a tak pevně se toho snu držela, až se stal skutečností.

* * *

Probrala jsem se na dětském oddělení intenzivní péče se známým pocitem nejistoty a vyčerpání. Vedle mě spala maminka.

Každý mi říkal, jak jsem silná. Jenže to ne já – silní byli moji rodiče. Oč mohl být jejich život jednodušší, kdybych se vůbec nenarodila. Při představě, jakým martyriem si museli projít, jsem se přece nemohla utápět v sebelítosti. A můj bratr – oč mohl být šťastnější, kdybych se nenarodila, když mu ještě nebyl ani

rok, a nenasměřovala veškerou energii a pozornost celé rodiny na sebe a svoje neustálé zdravotní problémy. A dokonce i moje nevlastní sestra, tátova dcera z prvního manželství – nejspíš i tu jsem připravila o pozornost rodičů. Ani vteřinu bych neváhala, kdybych komukoli z nich mohla ulevit od bolesti, jenže já nemohla. Naopak, já byla příčinou jejich trápení.

Těžce se mi dýchalo a začalo mě pálit v krku. Poprosila jsem sestru, aby mi dala napít, a tím jsem probudila maminku.

„Tak už jsi vzhůru?“ zeptala se a pak už na mě začala pálit jednu otázku za druhou.

„Jak se cítíš? Máš bolesti? *Nepotřebuješ něco?*“

Otočila jsem se, abych se na ni podívala, a najednou jsem si uvědomila, že mám vzadu na hlavě nějakou ránu – tenhle pocit jsem dosud neznala: kombinace palčivé bolesti a svědění stehů zahalená přikrovem tupé bolesti, která mi narušovala soustředění a ztěžovala myšlení. V krajině žaludeční se mi usídlil strach, jak jsem se děsila, kolik vlasů mi asi oholili. Byla jsem ještě napůl omámená, dosud pod vlivem anestezie, každou chvíli jsem usínala a zase se probírala. Hodiny mi splývaly dohromady. Moje vnímání času se zbortilo nedostatkem světla od okna a nemožností vidět ven. Nesměla jsem nic jíst. Kdykoli jsem se probudila, cítila jsem se čím dál slabší. S maminkou to bylo právě naopak: čím unavenější jsem byla já, tím rychleji kolem mě pobíhala a pořád se vyptávala, jak mi je.

Měla ve zvyku nade mnou postávat a do nejmenších podrobností sledovat, jak se o mě pečuje, často se hnidopišsky vyptávala na údaje v mém chorobopisu nebo na práci sester. Po operaci její úzkost dosáhla vrcholu. Pobíhala kolem a všem byla na obtíž. Neustále mluvila a vyptávala se. Moje postel byla od ostatních pacientů oddělená jenom tenkým prostěradlem pověšeným na

tyči pod stropem. Marně jsem se jí snažila uklidnit a donutit ji, aby si odpočinula. „Mami, přestaň. Lidi tady kolem se snaží spát! Rušíš celé oddělení!“

Unisono srdečních monitorů a pípání dalších přístrojů se kolem mě slévalo v protivnou nemocniční symfonii. Jen podle těch zvuků jsem usuzovala, že v místnosti je asi deset pacientů, jeden jako druhý ve vážném stavu.

Bylo mi trapně, když jsem sledovala, jak si mamka pro sebe zabírá sestru, připravuje ji o čas svými dotazy a znemožňuje jí, aby se řádně starala i o jiné pacienty. Obtěžovala ji tak dlouho, dokud se s ní nevydala k mé posteli.

„Vidíte, jak má zanícené břicho?“ ptala se jí, zvedla pokrývku a odhalila moji břišní krajinu. „To není normální.“ Mluvila mi nad hlavou a vůbec nebrala v potaz, že se snažím něco říct. Celá její pozornost se upínala jen na můj pupík. Spolu s operací hlavy mi totiž udělali i ten řez do břicha a odstranili staré, nepotřebné trubičky. To mě tedy čeká ještě mnohem větší bolest, nejenom ta z rány na hlavě.

„Paní Elmanová, tohle je po operaci úplně normální. Za několik hodin otok splaskne. Nemusíte se zneklidňovat. Určitě jste unavená. Nejlepší uděláte, když půjdete domů a odpočnete si.“

Naléhala jsem na mamku, aby sestru poslechla, ale ona o tom nechtěla slova slyšet. „Okamžitě chci mluvit s jejím doktorem,“ trvala na svém. „Buď vezmete dceru na vyšetření, nebo mi ho sežeňte k telefonu! Víím, že tady něco není v pořádku.“

Tak to bylo to poslední, o co jsem stála. Ani za nic na další vyšetření nejdu, zvláště když je úplně zbytečné. Mamčina přemrštěná starostlivost znásobená úzkostí, strachem, nedostatkem spánku a nízkou hladinou cukru v krvi se proměnila v paranoidní bouři.

Snad nikdy za celé dětství jsem se necítila tak trapně – vždyť svědky té tirády bylo nejmíň devět nebo deset dalších pacientů oddělených od mé kóje jen tenkou záclonou.

„Paní Elmanová,“ promluvila sestra teď už trochu ostřeji, „jsou tři hodiny ráno. Lékař vaší dcery není v nemocnici. Je doma a spí. A i kdybychom ji teď poslali na další vyšetření, na CT se bude čekat nejmíň dvě hodiny. Tak co kdybychom počkaly do rána, jestli otok nesplaskne?“

To maminku popudilo ještě víc. Vztekle vyběhla z místnosti a já si konečně mohla o samotě užít trochu klidu. Nemělo to ale trvat dlouho. Asi po půlhodině jsem otevřela oči a uviděla ji stát nad sebou s doktorem Alfiderezem.

„Jéžišmarjá, mami!“ vykřikla jsem. „Takový trapas! Nežlobte se, pane doktore – vytáhla vás z postele pro nic za nic!“

Ačkoliv doktoři a sestřičky na dětském oddělení byli jistě zvyklí na neomalenost některých rodičů, přesto jsem se kvůli matčinu chování hanbou propadala.

„Ale maminka udělala dobře, že mě zavolala,“ přerušil mě doktor Alfiderez. „Ono opravdu něco není v pořádku, Michelle, a bohužel se budeme muset vrátit na chirurgii. Teď provedeme rychlé vyšetření, což znamená, že budeš muset okamžitě vypít tady tu kontrastní látku. A pak pojedeme rovnou na sál.“

Kontrastní látka je tekutina, která se musí spolykat před vyšetřením na CT. Už to samo o sobě bylo dost zlé – ale počkat, *znovu na operační sál? To znamená, že maminka měla pravdu?*

Přestala jsem se zabývat pátráním po přesném významu slovního spojení „urgentní stav“, které se všude kolem mě ozývalo, a soustředila se na láhev s roztokem: kontrastní látka. Tuhle část, která neodmyslitelně patřila k vyšetření na CT a MR, jsem nenáviděla ze všeho nejvíc. Už jako malá jsem byla v jídle dost

vybírává, a když mi něco nechutnalo, dokázala jsem to dát pěkně najevo. Často se mi nepodařilo udržet kontrastní látku v žaludku. Jenže se nedalo nic dělat. Dokud jsem ji nevyčila, nedalo se vyšetření provést.

Podali mi láhev. Podívala jsem se na etiketu: banánová příchut'.

„Musíš vypít tři lahvičky.“

Ačkoliv jsem si uvědomovala, jak je to důležité, bránila jsem se. Polkla jsem dva doušky, zvedl se mi žaludek a tekutina se vrátila do krku a do pusy. Jak jsem polykala a zase zvracela, museli mi pod bradou držet miskou a šlo to pomalu. „Nemůžete mi jenom píchnout injekci?“ ptala jsem se.

Maminka začala ztrácet trpělivost a tvář se jí křivila strachem, jaký jsem u ní ještě nezaznamenala. Vycítila jsem ale ještě něco dalšího: jakýsi všeobecný neklid, který sice nedokážu popsat, ale prozrazoval, že to, co se mi přihodilo a kvůli čemu jsou všichni tak rozrušení, je víc než vážné.

Aby mě motivovali, poskytli mi vysvětlení: kontrastní látka zvýrazní ty části těla, které se musí podrobně prostudovat, takže jsou na skenu líp vidět. Přikývla jsem. Přesné údaje můžou pomoci. Mně pomohly. Začala jsem ten roztok polykat, a když se mi vrátil do pusy, dokázala jsem ho zase spolknout. Jedna láhev dopitá. Zbývají ještě dvě.

Moje mysl přešla do nové polohy: modus přežití.

Naléhavá operace, Michelle! Tohle je důležité! Urgentní stav! Copak to nechápeš? Tak už začni pít!

Pustila jsem se do mentálního souboje se sebou samou a obměňovala způsob, jak do sebe tu tekutinu dostat. Zkoušela jsem pít rychle. Zkoušela jsem pít pomalu. Zkusila jsem to s cukrem. Zkusila jsem si při tom zacpat nos. Asi za hodinu přišel doktor, který měl provést sken, a zjistil, že ještě nejsem hotová.

„Musíme začít operovat hned, i bez skenu,“ řekl doktor Alfiderez. Potom požádal maminku, aby zavolala otci. „Je třeba, aby tady byl, pro každý případ.“

Pro každý případ. Uvědomovala jsem si, co to znamená.

Táta hrozně nerad létá. Je z toho pokaždé strašně nervózní. Při jednom letu se ho letuška pokoušela uklidnit, začala si s ním povídat a řekla mu, že má zrovna narozeniny. Později se ale přiznala, že je ve skutečnosti měla už před pár dny, a ukázalo se, že se oba narodili ve stejný den. Dali si schůzku, pak se vzali a z toho manželství se narodil můj bratr a já.

A teď tohle.

Objevila se sestra a dala mamince přečíst nějaký formulář. „Musíte to tady podepsat, než Michelle půjde na operaci,“ vysvětlovala. „Tím se zavazujete, že nás nebudete žalovat, kdyby dcera operaci nepřežila.“

Zmocnila se mě úzkost. Těžko dokážu popsat, co jsem v tu chvíli cítila. Takový vír rozporuplných pocitů. Dostala jsem strach o sebe. A ještě větší o maminku. Nechtěla jsem, aby byla vyděšená víc, než bylo nutné.

A taky jsem myslela na tátu. Jeho kolegové a obchodní partneři ho považují za vážného a strohého člověka, kdežto já a vlastně všichni členové rodiny za člověka soucitného, starostlivého a zábavného. Nemluví, když to není nutné, a vždycky z něho vyzařuje síla, i když mlčí. Lidem rozumí. Mně rozhodně rozuměl vždycky. V mnoha ohledech je mým nejlepším přítelem a spojencem.

Vzpomněla jsem si na náš poslední rozhovor. Po poslední operaci jsem byla hrozně unavená a zapomněla jsem mu říct, že ho mám ráda. Nemohla jsem si vybavit, jakou větou jsem hovor ukončila, ale určitě to nebylo „mám tě ráda“. Začala jsem

panikařit – porušila jsem svoje pravidlo, zrovna teď. Strašně jsem s ním chtěla mluvit, třeba jen na vteřinku. Pro každý případ.

Vždycky mi říkával: „Zavolej mi kdykoli, jsem tu pro tebe čtyřicet hodin sedm dní v týdnu po tři sta pětadesát dní v roce. Volej ve dne nebo v noci, na tom nezáleží. Dělí mě od tebe jenom jeden telefonát.“ Proč jsem mu víc nevolala?

Odvezli mě na sál, přesunuli na stůl a já si v tu chvíli uvědomila, že nemám Poga. Všechno se to seběhlo tak rychle, že jsem na něj zapomněla.

Sestry a technici se ztišili a já najednou v jejich hlasech zaslechla vzrůstající napětí. Něco bylo špatně. „Okamžitě ho vyvolejte,“ řekl někdo. „Ať sem přijde co nejdřív.“

Studená kovová deska, na které jsem ležela, mi připadala ještě studenější. Srdce mi bušilo jako splašené, jako by mi chtělo prorazit hrudní koš, a tlouklo hrozně hlasitě. Až v té chvíli mi plně došlo, že můžu doopravdy umřít. Nejvíc mě trápily myšlenky na rodiče. Už jsem jim způsobila tolik trápení a teď bude maminka sama v čekárně odpočítávat minuty nejistoty a táta sem poletí přes půl zeměkoule. Až po dvanácti hodinách přistane v Los Angeles, nedozví se už jenom, že přišel o dítě? Zase?

Byla jsem vyděšená... a ještě horší bylo, že vyděšení byli i všichni kolem mě. Potom jsem ucítila píchnutí, uviděla intravenózní kanylu, jak trčí z kůže, a paži mi pomalu stoupalo teplo. Plula jsem vstříc tomu teplu, vstříc spánku. A myslela jsem pozitivně, na samé hezké věci. *Princezny. Víly. Jednorožci. Tohle ti jde dobře. Princezny. Víly. Jednorožci. Už jsi to párkrát zvládla.*

4

Jsem v pořádku?

Hluk. Slyšela jsem v pozadí lidské hlasy, známé zvuky pípání a hučení monitorů, v dále zvonění telefonů, u ucha šustění nějakých papírů a mamku, jak mluví s ošetřovatelkou. A svého tátu. Uslyšela jsem jeho hlas. Tatínek!

„Kdy se probudí? Bude všechno v pořádku? Nebude nějak postižená?“

Rodiče právě dorazili na pokoj. Poznala jsem to podle otázek, které kladli, a jak se na všechny snažili okamžitě získat všechny odpovědi. Já se toho taky chtěla účastnit. Chtěla jsem jim říct ahoj, otevřít oči, ale místo toho jsem byla uvězněná ve svém těle. Necítila jsem nohy. Každé nadechnutí znamenalo velkou námahu, na prsou jsem cítila tíži a každý pohyb mi působil velkou bolest v celém břiše. Tentokrát to musel být velký řez. Dalo se to poznat podle té drásavé bolesti. Nepodobalo se to ničemu, co jsem znala z dřívějšíka – jako kdyby mi vykuchali všechny orgány a místo nich dali pytlíky s pískem.

Prosím vás, řekněte, že mi nevykuchali všechny orgány!

Zavalila mě vlna neznámých pocitů. Bolela mě snad každá střevní klička a tam, kde snad leží můj žaludek, jsem cítila tupou bolest, která se při každém nadechnutí proměnila v ostré bodnutí, že bych se byla nejraději stočila do embryonální polohy. Pořád jsem se snažila otevřít oči, ale svaly ovládající víčka mě neposlušovaly. Rodiče spolu dál mluvili, jako bych tam nebyla, a já slyšela věci, které jsem slyšet neměla.

Udělal jsem další pokus zamžikat. Připadalo mi, že mám víčka slepená, jako by mi je natřeli nějakým lepidlem, asi nějaký následek operace. Snažila jsem se zvednout ruku, což ale vyžadovalo nesmírné úsilí. Několikrát jsem to zkusila, tolik sil jsem však neměla. Hrozně se mi chtělo spát. Pak jsem na víčkách ucítila chladný vlhký hadřík. Sestry si zřejmě všimly mého mžikání a šhubání.

„Tak tě tu zase vítám,“ řekl nějaký hlas.

Já to přežila! Jsem naživu! Dýchám! Ale... jsem v pořádku?

Byl u mě tatínek. Na to se pamatuju nejvíc. Díval se na mě. Ještě víc než na radost z toho, že ho vidím, se pamatuju na tu úlevu, kterou jsem pocítila – že neletěl přes celý oceán jen proto, aby viděl, jak další jeho dítě umírá. Jeho hřejivé objetí mi ulevilo od bolesti, a když jsem ho měla u sebe i s mamkou, když jsme byli všichni pohromadě, dodalo mi to ohromný pocit jistoty.

Operace prý trvala osmnáct hodin. Museli mi v břišní dutině napravit něco, co tam dělalo tu paseku... Něco, co se při předchozí operaci neprovedlo správně.

V následujících několika dnech jsem byla svědkem nekonečných debat mezi rodiči a lékaři. Jeden nezkušený sekundář udělal chybu. Ležela jsem ve fakultní nemocnici, takže nebylo divu, že mu dovolili, aby mě operoval. A abych vůči němu byla úplně spravedlivá, ani jeho vedoucí lékař si neuvědomil, že v důsledku

předchozích zákroků mám břicho plné srůstů. Moje operace byly vždycky komplikované, protože jsem měla orgány pokryté zji-zvenou tkání – takovou skládačkou, jejíž každý dílek skrývá, co je pod ním. *Ledvina, nebo plíce? Chyba!*

Při vytažování jedné z trubiček mi sekundář proděravěl střevo. Ostatní doktoři si toho nevšimli, nevšimli si také, že obsah střeva prosakuje, a zašili mě. Infekce se rozšířila, takže se nový shunt musel odstranit a řez nechat otevřený po následujících osm týdnů, aby se zánět zahojil. Tím se vysvětlovala ta ukrutná bolest, kterou jsem cítila. Rozřízli mi celé břicho napříč od jedné už existující jizvy k druhé a zajeli ještě o kus dál. A jelikož šlo o naléhavý případ, pracovali méně pečlivě a výsledkem byla jizva mnohem širší a nápadnější než ta předešlá.

Momentálně se ale skrývala pod bílým obvazem, a co mi provedli s břichem, jsem ještě netušila. Pár let mi pak trvalo, než jsem si uvědomila, že tahle nová jizva bude ovlivňovat celý můj život, protože ta brázda je viditelná i pod košilí.

Řez na břicho zůstal otevřený, dokud infekce nepominula. Celou tu dobu jsem strávila na dětské jipce, kam mě přestěhovali.

Moje hysterická maminka se nemýlila. Asi to byl mateřský instinkt. Zachránila mi život.

5

Mám se bát, že umřu?

Jednotka intenzivní péče fakultní nemocnice v Los Angeles je studené, nevlídné a vysoce výkonné zařízení. Všechno tam slouží pouze nezbytným účelům a cokoli jiného, třeba nějaká ozdoba, se považuje za riziko, potenciální překážku, která může ohrozit to nejdůležitější, totiž pomoci pacientovi v případě náhlého ohrožení života. Je to velká otevřená místnost, kde jsou všechny postele obsazené dětmi uspořádané do kruhu kolem stanice sester uprostřed. Tady nejsou nikterak vzácné okamžiky, kdy život visí na vlásku – srdeční zástava, poslední dech, pravidelné pípání monitoru, které se najednou změní v nepřerušovaný tón, nebo krvácející dítě, které je spěšně odvezeno z místnosti. Každý pacient je buď velmi vážně nemocný, nebo potřebuje neustálé pozorování. Je to tu jako na pohotovosti: rozruch a kritické situace jsou na denním pořádku a nikdo se nad nimi nepozastavuje.

Každé ráno ještě před rozedněním mě probudila vizita. Tenkou zástěnou, která oddělovala mou postel od stanice sester,

odtáhli a skupinka mladých doktorů se shlukla kolem mě. Bílý obvaz kolem břicha odkryli a ránu ošetřili studenou hnědou tekutinou. Jódem. Tím se měla potlačit infekce. Obvykle jsem se probudila palčivou bolestí a pak následovala řada otázek. Všechny byly ryze praktické (a ne právě vlídně nebo s citem pronášené): jak se jmenuju, kolikátého je – prostě jenom aby zjistili, jestli nebyly poškozeny mozkové funkce.

Co je dneska za den v týdnu? Ta otázka mi vždycky připadala praštná, vždyť tam přece nebyly žádné hodiny či kalendář, nikde žádný ukazatel plynoucího času, dokonce ani žádná možnost zahlédnout oknem slunce, měsíc nebo hvězdy. Neměla jsem poškozený mozek, jen jsem prostě dny a měsíce přestala vnímat, takže ta každodenní otázka, kolikátého je, mě vždycky přivedla do rozpaků – nakonec o prázdninách, kdy nemáte pravidelný rozvrh hodin ani se nemusíte dívat do diáře, vám dny také samy nepozorovaně splývají jeden s druhým.

Během těchto ranních vizit jsem sice kňourala, ale jinak jsem byla poslušná a na dotazy odpovídala. Oči jsem ale nechávala zavřené, protože jsem doufala, že jakmile odejdou, budu moct zase spát, jenže tuhle naději pokaždé zmařil poslední test: násilím mi rozevřeli víčka a baterkou posvítili přímo do zorniček.

Nikdy jsem nepochopila, k čemu tenhle test slouží, byl ale zárukou, že jsem den co den (obrazně řečeno) vstávala levou nohou. Přičtete k tomu navíc odtažitý přístup mediků, kteří se ještě nenaučili, jak se mají chovat k pacientovi, a budete si moct představit, s jak mizernou náladou jsem do každého dne vstupovala. Pro ně jsem byla jenom jméno na tabulce. Tělo, které mohli studovat. Když se mluvilo o mém zdravotním stavu, kladli lékaři otázky a oni se mohli přetrhnout, jak se snažili odpovídat. Bylo

to demoralizující, ale i tak jsem byla vděčná, že mluvili o mně a ne na mne. To bylo to poslední, oč jsem stála.

Když měla službu některá hodná sestřička, nechala mě po odchodu doktorů v klidu, takže jsem mohla spát, dokud za mnou o návštěvních hodinách nepřišli rodiče. Když jsem ale měla smůlu, následovalo mytí houbou a převlékání postele. A protože jsem se nemohla hýbat, vypadala ta výměna povlečení tak, že mě překulili na bok a stáhli půlku prostěradla, a pak zase na druhý, aby stáhli tu zbývající půlku. Pokud ranní výplach jódovou tinkturou a svícení ostrým světlem přímo do očí nestačily, tohle mě zaručeně probudilo – převalování z boku na bok napínalo moje oslabené a dosud nezhojené břišní svaly a při pohybu hlavy po polštáři bolela i ta rána vzadu na temeni. Po téhle sérii mučení jsem byla mrzutá, vyčerpaná a ospalá, což je zvláštní u někoho, kdo trávil celé dny v posteli.

V devět hodin ráno začínal můj oblíbený televizní seriál *Báječní a bohatí*. Sledování téhle mýdlové opery bylo jedním ze dvou světlých okamžiků každého dne, chvilka, kterou jsem si udržovala kontinuitu svého života. Ještě v Hongkongu jsme s maminkou vždycky spěchaly ze školy, abychom si daly každodenní porci tohoto nekonečného příběhu, a v neděli dopoledne jsme si ho dopřávaly bez omezení. V internátní škole jsem o tenhle pravidelný rituál přišla, ale tady jsem se do seriálu zase ponořila a s napětím ho sledovala.

Brzy poté přišli doktoři na další kontrolu, podívali se, jestli zánět ustupuje, a naordinovali mi skeny, injekce a mnohé jiné způsoby týrání, prostě další denní dávku mučení.

V následujících dvou hodinách jsem si mohla zdřímnout, dokud nedorazila „specialistka na hry“ s nějakou rádobou zábavnou činností, aby mi uběhl čas, třeba s papírovým větrníčkem, který